

getliņi eko

Atkritumu šķirošana un bioloģiskie atkritumi

Rīgas iedzīvotāju aptauja

2021. gada novembris-decembris

Pētījuma apraksts

Mērķa grupa:	Rīgā deklarētie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem
Aptaujas metode:	Tiešās intervijas respondentu dzīvesvietās
Izlases metode:	Stratificētā nejaušā izlase
Stratifikācijas pazīmes:	Administratīvi teritoriālā
Plānotais izlases apjoms:	800 respondenti
Sasniegtais izlases apjoms:	806 respondenti
Ģeogrāfiskais pārklājums:	95 izlases punkti
Aptaujas laiks:	26.11.2021.–09.12.2021.
Datu svēršana:	Lai nodrošinātu lielāku datu reprezentativitāti, dati tika pakļauti svēršanas procedūrai pēc šādām pazīmēm: administratīvais rajons, tautība, vecums un dzimums

Respondentu sociāli demogrāfiskais profils

		VISI RESPONDENTI	
		Skaitis	Kol %
KOPĀ		806	100,0
DZIMUMS	Vīrietis	380	46,1
	Sieviete	426	53,9
VECUMS	18–24 gadi	70	8,1
	25–34 gadi	161	19,5
	35–44 gadi	163	20,9
	45–54 gadi	135	18,0
	55–63 gadi	120	16,4
	64–75 gadi	157	17,0
SARUNVALODA ĢIMENĒ	Latviešu	383	44,6
	Krievu	417	54,7
	Cita	6	0,7
IZGLĪTĪBA	Pamatizglītība	23	2,8
	Vidējā, vidējā profesionālā	459	57,5
	Augstākā	324	39,7
NODARBINĀTĪBAS SEKTORS	Publiskais sektors	135	17,3
	Privātais sektors	414	52,3
	Nestrādā	257	30,5
	Augstākā vai vidējā līmeņa vadītājs/-a	64	8,3
PAMATNODAR- BOŠANĀS	Speciālists/-e, ierēdnis/-e, nestrādā fizisku darbu	275	34,7
	Strādnieks/-ce, strādā fizisku darbu	179	23,0
	Ir savs uzņēmums, individuālais darbs	31	3,6
	Pensionārs/-e	146	16,4
	Skolnieks/-ce, students/-e	38	4,6
	Mājsaimniece/-ks, bērna kopšanas atvaļinājums	28	3,6
	Bezdarbnieks/-ce	45	5,9
MĒNEŠA VIDĒJIE IENĀKUMI UZ VIENU CILVĒKU ĢIMENĒ (KVINTILĒS)	Zemi (360 EUR un mazāk)	123	15,5
	Vidēji zemi (361–450 EUR)	119	15,6
	Vidēji (451–590 EUR)	116	15,2
	Vidēji augsti (591-700 EUR)	128	16,6
	Augsti (701 EUR un vairāk)	139	15,8
	Grūti pateikt	181	21,3
ADMINISTRĀTĪVAIS RAJONS	Centra rajons	100	3,8
	Vidzemes priekšpilsēta	176	25,0
	Kurzemes rajons	131	18,1
	Zemgales priekšpilsēta	108	14,8
	Latgales priekšpilsēta	190	26,9
	Ziemeļu rajons	101	11,5

Bāze: visi respondenti
Šeit un turpmāk atskaitē —
procenti svērti, skaits nesvērts

GALVENIE SECINĀJUMI

Galvenie secinājumi (1)

1. Atkritumu šķirošana

- Saskaņā ar Rīgas iedzīvotāju aptauju **lielākā daļa rīdzinieku (58%) šķiro mājsaimniecības atkritumus**. To nedara 40% respondentu. Biežāk mājsaimniecības atkritumus šķiro sievietes, ģimenē latviski runājošie respondenti, respondenti ar augstākiem ienākumiem un augstāku izglītības līmeni, kā arī Ziemeļu rajonā dzīvojošie respondenti.
- **Galvenokārt respondenti šķiro atkritumus, lai tādejādi taupītu dabas resursus (57%) un jo tā ir pilsoniski pareiza rīcība (50%)**. Citi pētījumā iekļautie šķirošanas iemesli ir norādīti salīdzinoši retāk – 32% respondenti norāda, ka tāda ir noteiktā kārtība, arī citi tā dara, 22% – lai tādejādi taupītu vietu atkritumu poligonos, bet 16% respondenti norāda, ka šķiro atkritumus, lai ietaupītu naudu un būtu mazāki atkritumu apsaimniekošanas rēķini.
- **Kopumā rīdziniekiem ir labas zināšanas par atkritumu pārstrādi un reģenerāciju**. $\frac{2}{3}$ respondentu (67%) zina, ka pārtikas atkritumus var izmantot komposta ražošanai. Nedaudz vairāk nekā $\frac{1}{2}$ respondentu zina, ka pārtikas atkritumus var izmantot biogāzes ražošanai (55%) un ka sadzīves atkritumus izmanto enerģijas ražošanai (55%).
- **Lielākā daļa respondentu (57%) kopumā zina vai nojauš, uz kuru poligonu tiek vesti nešķīrotie sadzīves atkritumi** (nojauš, taču nav par to pilnīgi droši – 46%, ļoti labi zina – 11%). 40% aptaujāto rīdzinieku to nezina. Respondenti ar augstāku izglītības līmeni, respondenti no Zemgales un Latgales priekšpilsētas un Ziemeļu rajona, kā arī tie, kuri šķiro mājsaimniecības atkritumus, biežāk norādījuši, ka kopumā zina, uz kuru poligonu tiek vesti nešķīrotie sadzīves atkritumi.
- $\frac{2}{3}$ respondentu (67%) kopumā zina vai nojauš, kas un kā tālāk notiek ar Rīgas un tās apkaimes nešķīrotajiem sadzīves atkritumiem pēc tam, kad tie tiek nogādāti atkritumu poligonā (šo to zina vai nojauš – 29%, kopumā zina, bet ne sīkumos – 35%, ļoti labi zina – 3%). Neko par to nezina 30% aptaujāto rīdzinieku. Vīrieši, respondenti ar augstāku izglītības līmeni, tie, kuri šķiro mājsaimniecības atkritumus, kā arī respondenti no Centra rajona un Zemgales priekšpilsētas kopumā labāk zina, kas notiek ar atkritumiem pēc nogādes poligonā.
- $\frac{1}{3}$ respondentu **Getliņi asociējas ar atkritumu poligonu (35%) un izgāztuvi (31%)**. $\frac{1}{5}$ respondentu (20%) *Getliņi* asociējas ar atkritumu pārstrādes centru.
- **Aptuveni $\frac{1}{2}$ respondentu kopumā piekrīt, ka *Getliņi EKO* rūpējas par apkārtējās vides aizsardzību (50%), *Getliņi EKO* atkritumus noglabā apkārtējai videi drošā veidā (50%) un ka *Getliņi EKO* ir viens no modernākajiem zaļās enerģijas ražotājiem Latvijā (46%)**.

Galvenie secinājumi (2)

- **Gandrīz $\frac{2}{3}$ respondentu (63%) zina, ka *Getliņi EKO* ir dārzeņu audzētājs.** Nedaudz vairāk nekā $\frac{1}{3}$ respondentu (37%) zina, ka *Getliņu* siltumnīcas darbina no atkritumu poligonā iegūtās gāzes saražotā siltuma un elektrības. $\frac{1}{4}$ daļa respondentu (25%) zina, ka *Getliņi EKO* ir pašvaldību uzņēmums. Aptuveni $\frac{1}{5}$ respondentu zina, ka *Getliņi EKO* poligons ir viens no lielākajiem zaļās enerģijas ražotājiem Latvijā (21%) un ka *Getliņi EKO* ražo elektrību, kura tiek padota kopējā Latvijas elektrības tīklā. 9% respondentu zina, ka *Getliņi EKO* piedāvā bezmaksas ekskursijas ikvienam Latvijas iedzīvotājam.
- **Lielākā daļa respondentu (73%) nav dzirdējuši, ka, nesamazinoties *Getliņos* nogādāto atkritumu apjomam, atkritumu poligons tuvāko 5–7 gadu laikā var tikt pilnībā aizpildīts.** Par to ir dzirdējuši 20% respondentu. Par *Getliņu* aizpildīšanu biežāk ir dzirdējuši ģimenē latviski runājošie respondenti, respondenti ar augstāku izglītības un ienākumu līmeni, kā arī tie, kuri šķiro māsaimniecības atkritumus.

2. Bioloģiskie atkritumi

- **Lielākā daļa respondentu (77%) kopumā zina vai nojauš, kāda veida atkritumus drīkst izmest bioloģisko atkritumu konteineros** (šo to zina vai nojauš – 27%, kopumā zina, bet ne sīkumos – 40%, ļoti labi zina – 10%). 20% respondentu neko par to nezina. Kopumā labāk informēti par to, kāda veida atkritumus drīkst izmest bioloģisko atkritumu konteineros, ir ģimenē latviski runājošie respondenti, respondenti ar augstāku ienākumu un izglītības līmeni, respondenti, kuri šķiro māsaimniecības atkritumus, kā arī respondenti no Centra un Ziemeļu rajoniem un Zemgales priekšpilsētas.
- **Gandrīz $\frac{2}{3}$ respondentu (62%), kuri dzīvo daudzdzīvokļu mājā, apsaimniekotājs nav nodrošinājis konteinerus bioloģisko atkritumu šķirošanai.** Tādi ir nodrošināti 28% respondentu (tos izmanto – 13%, neizmanto – 15%). Bioloģisko atkritumu konteineri biežāk ir nodrošināti Ziemeļu rajona iedzīvotājiem.
- **Gadījumā, ja pie mājas būtu pieejams bioloģisko atkritumu konteiners, gandrīz $\frac{1}{2}$ jeb 49% daudzdzīvokļu māju iedzīvotāji, kuriem apsaimniekotājs nav nodrošinājis konteinerus bioloģisko atkritumu šķirošanai, un privātmāju iedzīvotāji, sāktu šķirot un tur izmest māsaimniecības bioloģiskos atkritumus** (drīzāk jā – 30%, noteikti jā – 19%). Bioloģiskos atkritumus nesāktu šķirot 37% respondentu (drīzāk nē – 26%, noteikti nē – 11%). Biežāk šādā gadījumā bioloģiskos atkritumus sāktu šķirot respondenti ar augstāku izglītības un ienākumu līmeni, ģimenē latviski runājošie, respondenti, kuri šķiro māsaimniecības atkritumus, kā arī tie, kuri labāk zina, ko drīkst izmest bioloģisko atkritumu konteineros. Respondenti no Latgales priekšpilsētas salīdzinoši retāk norādījuši, ka šķirotu bioloģiskos atkritumus.
- **Bioloģisko atkritumu nešķirošanas iemesli** – tie varētu sākt mājoklī smirdēt (32%), mājoklī nav vietas vēl vienam atsevišķam atkritumu spainim vai maisam (32%) un netiek radīts tik daudz bioloģisko atkritumu, lai tos būtu jēga sākt šķirot (31%). 29% respondenti norāda, ka bioloģiskos atkritumus nešķiro, jo tas ir sarežģīti, ķēpīgi un ir slinkums to darīt, 24% – neredz tam praktisku jēgu, vajadzību to darīt, bet 19% – nezina, ko un kā tur pareizi šķirot.